

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการชุมชนเพื่อพัฒนาสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงสู่การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง” ในครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาสมรรถนะการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการชุมชนในการพัฒนาสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงสู่การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง โดยการประชุมกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 มีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งจะอธิบายถึงการกำหนดประชากร การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ สามารถจำแนกรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยในส่วนนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) สำรวจความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง ประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดระยอง จำนวน 4,447,401 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยในส่วนนี้เป็นการประชุมกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) เพื่อศึกษาสมรรถนะการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการชุมชนในการพัฒนาสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงสู่การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน 1 คน และตัวแทนชาวบ้านในชุมชนบ้านท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง 5 คน

3.1.2 แผนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

คณะผู้วิจัยได้กำหนดแผนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เป็นการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดระยอง ในครั้งนี้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ศึกษา เพื่อเป็นคำถามคัดกรองสำหรับคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมในการให้ข้อมูล โดยจะเริ่มต้นจากการสอบถามตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่เจาะจง แล้วจึงคัดกรองตัวอย่างตามกระบวนการ ซึ่งจะต้องมีรายละเอียดตามเงื่อนไข ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจซื้อสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่น ประมง
2. กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวนผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ผู้วิจัยกำหนดโดยขนาดของตัวอย่างได้มาจากการกำหนดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณทาโรยามาเน่ (Taroyamane) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ .05 ดังนี้

	n	=	$\frac{N}{1 + N(e)^2}$
เมื่อ	n	แทน	จำนวนหน่วยตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดประชากรเท่ากับ 4,447,401 คน
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อน เท่ากับ 0.05
<u>การคำนวณ</u>			
	n	=	$\frac{4447401}{1 + 4447401 (.05)^2}$
	n	=	399.99
	n	~	400

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

คณะผู้วิจัยได้กำหนดแผนการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการชุมชนในการพัฒนาสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงสู่การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง ในที่นี้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้นำชุมชน 1 คน และตัวแทนชาวบ้านในชุมชนบ้านท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง 5 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามคุณลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อความทั้งหมด 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง โดยคณะผู้วิจัยได้ออกแบบแบบสอบถามตามแนวคิดแบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior Model) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ, 2541 : 124-151) หลักการตลาด 4T (เอกภัก ภัทรธนกกุล, 2563) และปัจจัยสิ่งกระตุ้นอื่นๆ ในความปรกติใหม่ (New Normal) (ธันธร มหาพรประจักษ์, 2563) โดยแบ่งประเด็นข้อความใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านสิ่งกระตุ้นอื่น ๆ โดยใช้มาตรวัดระดับทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง โดยใช้ Likert's Scale แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉยๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามลำดับ โดยกำหนดให้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	5	คะแนน
เห็นด้วย	=	4	คะแนน
เฉยๆ	=	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	=	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	1	คะแนน

ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) เพื่อศึกษาสมรรถนะการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการชุมชนในการพัฒนาสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงสู่การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง โดยกำหนดขอบข่ายเนื้อหาในการร่วมพูดคุยระดมความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการในการพัฒนาสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงสู่การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง และการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการโดยใช้แนวคิดการสร้างคุณค่าร่วม (Creating

Shared Value: CSV) ในประเด็นความท้าทาย ปัญหาที่รอการแก้ไข และความเชี่ยวชาญ ในการประกอบธุรกิจสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงสู่การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง (Porter & Kramer, 2011 : 1-17)

3.3 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่าย ผู้ประกอบการภูมิปัญญาท้องถิ่นประมง การพัฒนาสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวคิดเกี่ยวกับ ความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้ตัวแปรที่จะศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

2. นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาสร้างแบบสอบถาม และสร้างแบบสัมภาษณ์

3. นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย และเสนอแนะเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข คณะผู้วิจัยนำคะแนนที่วิเคราะห์ประสิทธิภาพแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยกำหนดเป็นคะแนน +1 หรือ 0 หรือ -1 ตามสูตรการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (กาญจนา วัฒนา, 2548 : 116) ดังนี้

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกคน

กำหนดเกณฑ์พิจารณารายการประเมิน จากเกณฑ์การพิจารณา

+1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

-1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

โดยค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย (IOC) ที่เหมาะสม ควรมีค่ามากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2559 : 22) ซึ่งผลการพิจารณาแบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้อง

กัน ค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย (IOC) ในภาพรวมเฉลี่ย เท่ากับ 0.92 แสดงว่าแบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง มีคุณภาพดีมาก

4. ปรับปรุงแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะ เพื่อให้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์ก่อนการนำไปทดสอบความเชื่อมั่น

3.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) (สุวิมล ติรกาพันธ์, 2554)

$$\text{สูตร } \alpha_K = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α_K แทน ค่าความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อในแบบสอบถาม

S_i^2 แทน ความแปรปรวนรายข้อของแบบสอบถาม

S_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถาม

ในการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างไปทำการทดสอบกับ กลุ่มทดลอง จำนวน 30 ชุด หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาลงรหัสในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้กับประชากรที่ทำการศึกษา โดยใช้สูตรของวิธีสัมประสิทธิ์แบบอัลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Conbach's Alpha โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.943

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยว ณ ชายหาดสวนสน ศาลเจ้าพ่อโต๊ะกง วัดท่าเรือ และวัดตะเคียนทอง ตำบลแก่ง อำเภอมะนัง จังหวัดระยอง จากกระบวนการสุ่มตัวอย่างข้างต้นจำนวน 400 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถามทุกฉบับ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าอิสระ และเอกสารวิชาการ เพื่อให้เนื้อหาที่ศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ตามหลักทางสถิติ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548 : 20-65) เพื่อสำรวจความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง โดยหลังจากรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จึงได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้ และทำการวิเคราะห์ค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequencies) และค่าร้อยละ (percentage)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดค่าเฉลี่ยระดับคะแนน เป็น 5 ระดับ โดยคำนวณ แล้วนำมาจัดช่วงคะแนนดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงระดับคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

โดยระดับทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง ตามขนาดของช่วงระดับคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.61 - 3.40	หมายถึง	เฉยๆ
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.81 - 2.60	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.08	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อสิ่งกระตุ้นความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด) กับ

ตัวแปรตาม (สิ่งกระตุ้นความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง) เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ร่วมกันทำนายหรือพยากรณ์ หรืออธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงในเขตพื้นที่จังหวัดระยองใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequencies) และค่าร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอในรูปตาราง

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการประชุมกลุ่มย่อย โดยกำหนดขอบข่ายเนื้อหาในการร่วมพูดคุยระดมความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการโดยใช้แนวคิดการสร้างคุณค่าร่วม (Creating Shared Value: CSV) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการในการพัฒนาสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงสู่การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน 1 คน และตัวแทนชาวบ้านในชุมชนบ้านท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง 5 คน

ตารางที่ 3.1 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์ การวิจัย	วิธีวิจัย	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	การสุ่มกลุ่ม ตัวอย่าง	เครื่องมือ ในการวิจัย	การวิเคราะห์ ข้อมูล
วัตถุประสงค์ ข้อ 1 เพื่อสำรวจ ความต้องการสินค้า ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประมงของ นักท่องเที่ยวชาวไทย ในเขตพื้นที่จังหวัด ระยอง	การวิจัย เชิง ปริมาณ	นักท่องเที่ยว ชาวไทยที่ ท่องเที่ยวใน จังหวัดระยอง	400 คน	แบบเจาะจง (Purposive Sampling)	แบบสอบถาม	สถิติเชิง พรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิง อนุมาน (Inferential Statistics)
วัตถุประสงค์ ข้อ 2 เพื่อศึกษาสมรรถนะ การสร้างเครือข่าย ผู้ประกอบการชุมชน ในการพัฒนาสินค้า ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประมงสู่การ ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ จังหวัดระยอง	การวิจัย เชิง คุณภาพ	ผู้นำชุมชน และ ตัวแทน ชาวบ้าน	6 คน	แบบเจาะจง (Purposive Sampling) และ แบบลูกโซ่ (Snowball Sampling)	แบบสัมภาษณ์ กลุ่ม	สังเคราะห์ข้อมูล จากการระดม ความคิดเห็นใน การประชุมกลุ่ม ย่อย
วัตถุประสงค์ ข้อ 3 เพื่อเสนอรูปแบบการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการชุมชนเพื่อพัฒนาสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นประมงสู่การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง	สังเคราะห์ข้อมูลจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2					

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี